

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

50

Brno 2009

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 50
Volume 50

Číslo 1–2
Issue 1–2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttka, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Soňa Klanicová, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Olga Lečbychová,
Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Technical Editors, typography

Pavel Jansa, Ondřej Mlejnek

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce
Cover Photography

Fotografie levalloiského hrotu nalezeného při výzkumu paleolitické lo-
kality Tvarožná-Za školou. Srov. studii P. Škrdly a kol. obr. 5:1. Foto
J. Špaček.

*A foto of the Levallois point found in the Paleolithic site Tvarožná-
Za školou. See the study of P. Škrdla et. al. Fig. 5:1. Photo by J. Špaček.*

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz

Webové stránky s pokyny pro autory: <http://www.iabrno.cz/pv>

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vydáno v Brně roku 2009

Copyright ©2009 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Obr. 76: Hradec nad Moravicí. Zámek. Rezervoár. Abb. 76: Hradec nad Moravicí. Das Schloss. Das Wasserbehälter.

HRADEC NAD MORAVICÍ (OKR. OPAVA)

Zámek, p. č. 1317/1. Středověk, novověk? Zámek. Záchranný výzkum.

V měsíci říjnu byl prováděn archeologický dohled nad výkopovými pracemi v areálu zámku v Hradci nad Moravicí (č. akce NPÚ Ostrava 84/08). Jednalo se o 0,6 m široký a cca 1,5 m hluboký liniový výkop pro elektronické zabezpečení a vodovodní přípojku novogotické Bílé věže, který vedl od vnější zdi jižního křídla budovy zámku.

Po odstranění recentních vrstev se v některých místech objevil již 0,5 m pod povrchem skalní masiv. V severní části výkopu byl nalezen do skalnatého podloží vylámaný objekt. Povrch jeho výplně se nacházel 0,7 m pod stávajícím povrchem (344,06 m n. m.). Vzhledem k velice úzkému výkopu nebylo možno dosáhnout dna, proto byly práce ukončeny ve 2,2 m pod povrchem, kdy zjištěná hloubka objektu činila 1,4 m. Zachycen byl ale pravouhlý zlom kolmých nerovných stěn objektu, který ukazuje na jeho čtvercový nebo obdélný tvar. Vzdálenost mezi výkopem zjištěnými hranami objektu činila 2,8 m. Rozlišeny byly dva komponenty hlinité výplně, přičemž svrchní obsahovala vápno. Bohužel se z těchto zásypů nepodařilo získat žádný keramický fragment nebo jiný předmět, který by pomohl situaci datovat. Interpretace je nejistá, mohlo by se jednat např. o vodní rezervoár (obr. 76).

Dále byla výkopem obnažena koruna zdiva suterénu Bílé věže, ve kterém je situována studna. Zazděný vchod s novogotickým pískovcovým portálem chodby vedoucí

do sklepení k této studni se nachází na východní terase věže.

Pavel Malík

Resumé

Hradec nad Moravicí (Kataster Hradec nad Moravicí, Bez. Opava). Das Schloss. Mittelalter, Neuzeit? Rettungsgrabung.

HHRANICE (OKR. PŘEROV)

Farní ulice, ulice 28. října, Školní náměstí. Vrcholný středověk, novověk. Město. Záchranný výzkum.

V průběhu měsíců srpna až října roku 2008 proběhl záchranný výzkum v rámci historického jádra města Hranice. Identifikace lokality je možná na mapovém listu ZM ČR (M 1:10 000) číslo 25-12-22: Z : 20-J : 110; Z : 12-J : 93; Z : 3-J : 120; Z : 11-J : 99. Vzdálenosti jsou uvedeny v milimetrech od západní (Z) a jižní (J) sekční čáry. Výzkum byl vyvolán stavebními úpravami podoby této části města Hranic, součástí úprav bylo také hloubení inženýrských sítí. Záchranný výzkum probíhal formou dohledu, především byl zaměřen na dokumentaci profilů vyhloubených výkopů a vzorkování nalezených kulturních vrstev. V úrovni východního konce domu č. 44, který se nachází ve Farní ulici, byl dokumentován fragment kulturního souvrství. Souvrství dosedalo na již zbořenou kamennou zeď (kontext 0900), která se nacházela pod dnešní úrovní vozovky. Ve zkoumaném souvrství byly zjištěny kontexty 0110, 0112, které obsahovaly zlomky vrcholně středověké keramiky. V úzkých vodovodních výkopech na Školním náměstí byly dokumentovány zděné konstrukce, které jsou s největší pravděpodobností reliktem původního farního kostela sv. Jana Křtitele. V ulici 28. října byly při hloubení inženýrských sítí dokumentovány zbytky kamenných konstrukcí, které jsou pozůstatky městského opevnění. Pravděpodobně byla ve výkopech pozorována část zdiva hlavní městské hradby.

Jakub Vrána

Resumé

Hranice (Bez. Přerov), Farní Straße, 28. října Straße, Školní Platz. Hochmittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

HULÍN (OKR. KROMĚŘÍŽ)

„Višňovce“. Střední doba hradištní. Pohřebiště. Záchranný výzkum.

Od března do července a v listopadu 2008 proběhla 2. etapa výzkumu pod nově budovanou komunikací RK55. Na sídlišti bylo prozkoumáno 2185 objektů (celkem 3635) LnK, MMK, KZP, věteřovské skupiny, velatické kultury, platěnické kultury, z pozdní doby římské a 60 hrobů na pohřebištích KZP, velatické kultury

Obr. 77: Chudobín. Zámek. Místo záchraného zkoumaného výzkumu. (Sonda 2008) Abb. 77: Chudobín. Schloss. Die Stellung der Suchgrabung (Sondage 2008)

a ze střední doby hradištní. Lokalita leží na jižním svahu mírného návrší východně od Hulína, ohraničeného na severu říčkou Rusavou a na jihu potokem Žabínek. Lokalitu s nadmořskou výškou 193–198 m lze identifikovat v mapě MZ 1:10 000, list 25–31–08, v souřadnicích Z s.č.:J s.č.: 105 mm : 245 mm, 203 mm : 172 mm, 196 mm : 220 mm.

V listopadu 2008 bylo v trase bývalého trvalého ochranného pásma plynovodu dozkoumáno 10 kostrových hrobů patřících k pohřebišti ze střední doby hradištní (celkem 44 hrobů). Z hrobů, orientovaných Z–V, byly získány 3 nádoby, železná žebra dřevěného vědra, 22 skleněných korálků, zlomek laténského skleněného náramku, pár bronzových hrozníčkových náušnic, bronzový gombík, bronzové nákončí řemene, nůž, ocílka a sekera. Skelety byly díky nepříznivým půdním podmínkám špatně dochovány.

Marek Kalábek, Pavlína Kalábková, Jaroslav Peška

Resumé

Hulín (Bez. Kroměříž), „Višňovce“. Mittlere Burgwaldzeit. Gräberfeld. Rettungsgrabung.

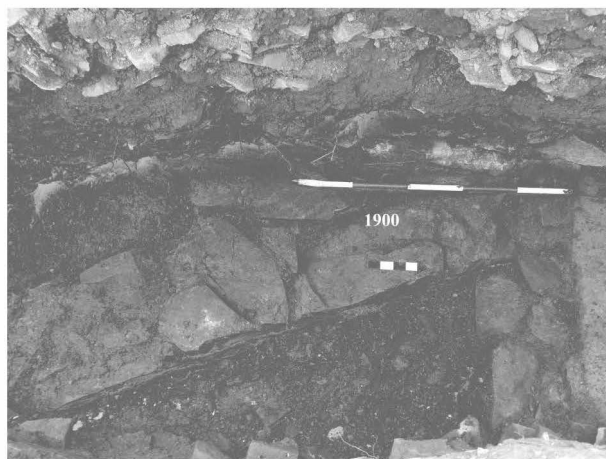
CHUDOBÍN (OKR. LITOVEL)

Zámek. Raný novověk, 20. století. Zámek. Záchraný výzkum.

V souvislosti s plánovanou investiční akcí v zámeckém areálu v obci Chudobín u Litovle byl v měsíci říjnu 2008 proveden zjišťovací archeologický výzkum, který uskutečnila společnost Archaia Olomouc, o. p. s.

Vlastní předmětná plocha výzkumu byla situována při západním okraji obce, přímo v zámeckém areálu. Zjišťovací sonda byla položena v prostoru dvorního traktu, ve vzdálenosti 6 m od SZ nároží zalomené dvoukřídlé budovy tzv. tvrze (obr. 77) a měla délku 12,6 m a šířku 0,9 m. Dno výkopové rýhy se nacházelo v hloubce 1,6–1,9 m od současného povrchu. Byla orientována ve směru JV–SZ podélně se stávající budovou.

Nejzávažnějším zjištěním bylo odkrytí základových partií stavby s. j. 1900 (obr. 78). Ta zanikla nejspíše v důsledku válečných událostí před pol. 17. století, aniž by byla kdy znovu obnovena. Zdivo stavby bylo posléze pouze využito jako dostupný zdroj stavebního materiálu. Datace zánikového horizontu se opírá o soubor keramiky z druhé pol. 17. století, nalezené ve vrstvě terénní vyrovnávky s. j. 1105, která překrývala substrukce stavby

Obr. 78: Chudobín. Detail zdiva 1900. Abb. 78: Chudobín. Detail des Mauerwerks 1900.

s. j. 1900. Do této vyrovnávky byl v období pozdního baroka (18. století) zapuštěn kanalizační systém, jehož jednotlivé větve probíhající pod současným dvorním traktem ve směru S–J a V–Z byly výzkumem rovněž zachyceny.

K atraktivním nálezům spíše kulturně-historické hodnoty dále patří soubor zlomků porcelánových nádob, které byly součástí luxusního kuchyňského servisu rodiny Terschů, která zámek vlastnila v letech 1802–1945. Na vytržený vkus poukazují dílenské značky předních evropských porcelánek své doby, jakými byla Míšeň, Vídeň, Bauer Weiden či Union Klášterec. Zajímavým je pak zlomek talíře ze speciální série značené 1941 SS-Reich Bauscher Weiden, určená pro jednotky SS. Celý soubor byl nalezen v zásepu dlážděného mělkého koryta vedeného od domu správce k SZ křídlu zámečku. Jeho výplň dále obsahovala drobné dekorativní kovové a kostěné předměty, vojenské knoflíky z doby Rakousko-Uherska a dále pozlacené knoflíky s rodinným erbem Terschů (obr. 79) z dílen ve Vídni. Dobu zásepu koryta pak nejlépe datuje nález říšskoněmeckého feniku z roku 1944 a knoflíku z uniformy příslušníka Rudé armády, který zcela výmluvně hovoří o posledních pohnutých dnech konce II. světové války. Vzpomínky místních pamětníků potvrzují rabování zámku krátce po osvobození v prvních dnech května 1945.

Z pohledu stavebně historického vývoje nepanuje mezi zainteresovanými badateli v případě zámeckého areálu Chudobín úplná shoda. Týká se to zejména názorů vztahujících se k umístění původní tvrze zmiňované v historických pramenech k roku 1447, kdy byla v rukou Víška ze Stříteže. Tradičně převládá názor o existenci dvou aristokratických obydlí v zámeckém areálu. Za starší objekt byla považována dnešní zalomená dvoukřídlá budova (předpokládána tvrz nebo starý zámek). Z. Otruba (1973) ve své práci upozorňuje, že ve hmotě této stavby nebyl zjištěn žádný architektonický prvek, který by svědčil o tom, že by budova starého zámku byla starší než ze 16. století. Přitom pustá tvrz je připomínána již roku 1448. Proto se někteří badatelé přiklánějí k názoru, že původní tvrz je třeba hledat na místě nového zámku (Plaček 2007, 266).

V případě základů stavebních konstrukcí odkrytých výzkumem v roce 2008 není jednoznačné, zda se jedná sku-